

МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯКОСТІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЕКОЛОГІЯ»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мета дослідження – вивчення думок щодо рівня задоволеності якістю підготовки та навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та відповідності освітньо-професійної програми «Екологія» їх запитам та потребам.

Метод дослідження – анонімне електронне анкетування за спеціально розробленим інструментарієм (*Google Форм*), розміщеним на офіційному web-сайті Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (ТДАТУ) за адресою <http://www.tsatu.edu.ua/vnutrishnja-systema-zabezpechennja-jakosti-vyschoji-osvity/onlajn-opytuvannja-stejkholderiv-schodo-jakosti-osvity/>.

Цільова аудиторія – здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Екологія» ТДАТУ (респонденти).

Опитування респондентів було проведено впродовж 2020-2021 навч. року за двома анкетами: «якість освітньої програми» (*окрім першого курсу*) та «якість викладання навчальних дисциплін». Процедури, види та форми оцінювання повністю відповідають [Положенню про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ](#).

Оцінку здійснювали за 5-бальною шкалою:

- 1 бал – якість відсутня;
- 2 бали – якість проявляється зрідка;
- 3 бали – якість проявляється на достатньому рівні;
- 4 бали – проявляється часто;
- 5 балів – якість проявляється практично завжди.

1. АНКЕТА ЩОДО ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Всього опитано на сайті університету за анкетною для здобувачів вищої освіти щодо якості освітньої програми **22 респондента**, що склало **100%** від кількості здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» за ОПП «Екологія» (*перший курс опитування не проходить*). Результати було опрацьовано за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel (з допустимою похибкою вимірювання 0,1%).

Розподіл респондентів за курсами навчання наведено на рисунку 1.

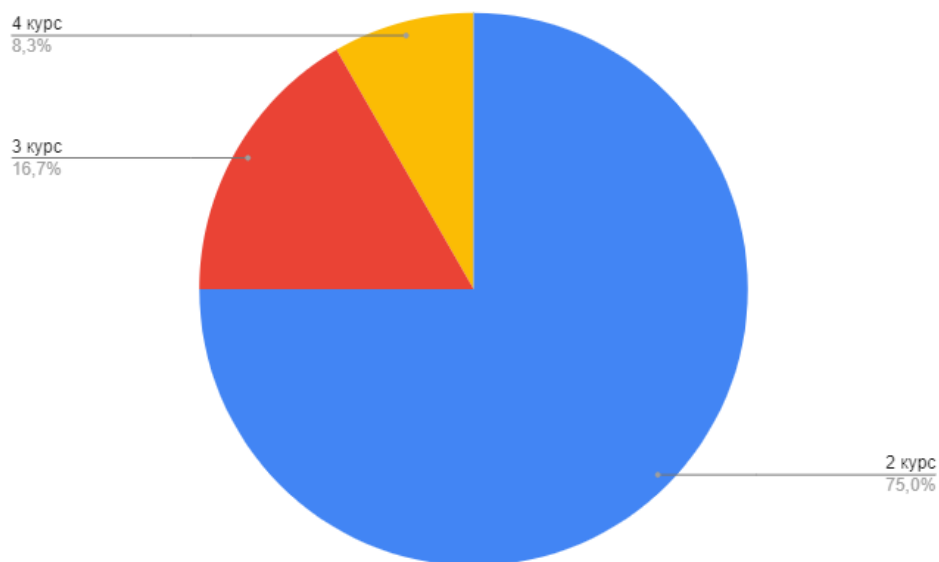

Рис. 1. Контингент респондентів (у відсотках)

Результати оцінювання здобувачами вищої освіти якості ОПП «Екологія» представлено у таблиці 1.

Таблиця 1-Оцінювання здобувачами вищої освіти якості ОПП «Екологія»
(у відсотках)

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали				
		5	4	3	2	1
1	Задоволеність навчанням за обраною освітньою програмою	41,7	33,3	16,7	4,2	4,2
2	Зрозумілість мети, цілей і очікуваних результатів вивчення дисциплін	58,3	16,7	16,7	4,2	4,2
3	Відповідність отриманих результатів вивчення дисциплін заявленим в них цілям	54,2	20,8	20,8	4,2	0
4	Актуальність освітньої програми у світлі найновіших досліджень у відповідній галузі	54,2	20,8	16,7	4,2	4,2
5	Співвідношення теоретичної і практичної частини	33,3	41,7	12,5	8,3	4,2
6	Прозорість та чесність оцінювання знань	58,3	20,8	12,5	8,3	0
7	Використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)	50	25,0	8,3	8,3	8,3
8	Спрямованість дисциплін на майбутню професію	62,5	20,8	12,5	4,2	0
9	Обґрунтованість навантаження на здобувача вищої освіти (кількість дисциплін на семестр, кількість годин аудиторної і самостійної роботи на тиждень)	41,7	29,2	20,8	8,3	0

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали				
		5	4	3	2	1
10	Організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)	45,8	29,2	12,5	8,3	4,2
11	Залучення здобувачів вищої освіти до організації, проведення та участі у наукових і практичних заходах	54,2	16,7	20,8	8,3	0
12	Доступність графіків освітнього процесу та розкладів	66,7	20,8	8,3	4,2	0
13	Доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію	70,8	16,7	12,5	0	0
14	Якість методичних матеріалів дисциплін на НПП ТДАТУ	50	29,2	20,8	0	0
15	Доброзичливе ставлення співробітників деканату	58,3	20,8	4,2	16,7	0
16	Доброзичливе ставлення співробітників кафедри	70,8	12,5	4,2	8,3	4,2
17	Доброзичливе ставлення співробітників бібліотеки	79,2	8,3	8,3	4,2	0

Вищі бали (максимальні відсотки за балами 4 і 5, по 87,5%) здобувачі вищої освіти поставили за критеріями: «доступність графіків освітнього процесу та розкладів», «доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію», «доброзичливе ставлення співробітників бібліотеки».

Менші бали (максимальні відсотки за балами 1 і 2) здобувачами вищої освіти наступних критеріїв якості: по 16,7% «використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)», «доброзичливе ставлення співробітників деканату» та по 12,5% - «співвідношення теоретичної і практичної частини», «організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)», «доброзичливе ставлення співробітників кафедри»,

Загальну оцінку якості ОПП «Екологія» здобувачами вищої освіти різних курсів представлено у таблиці 2.

Таблиця 2 - Оцінювання якості ОПП «Екологія» здобувачами вищої освіти різних курсів (у відсотках)

№ з/п	Курс, на якому навчається здобувач вищої освіти	Бали				
		5	4	3	2	1
1.	2 курс	46,7	24,8	17,6	8,2	2,6
2.	3 курс	76,5	22,1	1,5	0	0
3.	4 курс	97,1	2,9	0	0	0

Вищі бали поставили здобувачі СВО «Бакалавр» 4 курсу (97,1% опитаних оцінили на 5 балів та 2,9% на 4 бали). Меншими балами здобувачі 2 курсу (8,2% на 2 бали і 2,6% на 1 бал).

Інших пропозицій щодо покращення якості освіти та освітнього процесу в ТДАТУ, які запропонували здобувачі вищої освіти при опитуванні, не надійшло.

2. АНКЕТА ЩОДО ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Якість викладання навчальних дисциплін першого та другого семестрів 2020-2021 навч. року за ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти було оцінено респондентами за 26 критеріями в 1 семестрі та 23 критеріями в 2 семестрі.

Аналіз **64 анкет за перший семестр** (таблиця 3) та **126 анкет за другий семестр** (таблиця 4) показав, що вони в цілому задоволені рівнем викладання дисциплін з середнім відсотком відвідуваності **71-90%**.

Таблиця 3 – Оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти в 1 семестрі 2020-2021 навч. року (у відсотках)

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
I. Методичний рівень занять (середнє значення)		76,9	10,6	5,6	3,0	3,8
1	Викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій	76,6	10,9	6,3	1,6	4,7
2	Дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, відокремлює важливі моменти	82,8	6,3	4,7	1,6	4,7
3	Може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни	73,4	15,6	3,1	3,1	4,7
4	Слідкує за реакцією аудиторії	73,4	9,4	9,4	3,1	4,7
5	Ставить питання і мотивує до дискусії	76,6	10,9	4,7	3,1	4,7
6	Володіє високою культурою мовлення	81,3	7,8	6,3	1,6	3,1
7	Дотримується оптимального темпу викладення матеріалу	81,3	7,8	4,7	3,1	3,1
8	Проявляє творчий підхід та інтерес до своєї роботи	75,0	12,5	4,7	4,7	3,1
9	Використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)	78,1	10,9	4,7	3,1	3,1
10	Якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на НПП	81,3	7,8	4,7	3,1	3,1
11	Спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни	65,6	18,8	7,8	6,3	1,6
12	Використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)	73,4	10,9	7,8	3,1	4,7
13	Ефективність організації дистанційного навчання	81,3	7,8	4,7	1,6	4,7
II. Теоретичний рівень занять (середнє значення)		81,9	5,9	6,6	1,9	3,8
1	Проявляє професійну ерудицію	84,4	3,1	9,4	0	3,1
2	Знайомить з останніми досягненнями науки	81,3	6,3	6,3	3,1	3,1
3	Наводить науково-обґрунтовані аргументи	79,7	9,4	4,7	3,1	3,1
4	Пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців	82,8	4,7	4,7	3,1	4,7

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
5	Організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)	81,3	6,3	7,8	0	4,7
III. Ставлення до здобувачів вищої освіти(середнє значення)		84,2	3,5	6,3	2,5	3,5
1	Добррозичливість і тактовність, толерантність	84,4	3,1	4,7	3,1	4,7
2	Пунктуальність, організованість	84,4	3,1	6,3	4,7	1,6
3	Вимогливість, наполегливість	85,9	4,7	4,7	3,1	1,6
4	Зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти	82,8	4,7	4,7	3,1	4,7
5	Зрозумілі й оприлюднені критерії виставляння оцінок	81,3	4,7	7,8	1,6	4,7
6	Прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання	82,8	4,7	6,3	1,6	4,7
7	Охайність, зовнішній вигляд	85,9	1,6	9,4	0	3,1
8	Доброчесність	85,9	1,6	6,3	3,1	3,1

Аналіз таблиці 3 показує, що респондентами в 1 семестрі 2020-2021 навч. року оцінені найвищими балами (максимальні відсотки за балом 5) в I розділі «Методичний рівень знань» наступні критерії якості: «викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій», «дотримується оптимального темпу викладення матеріалу», «використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)»; в II розділі «Теоретичний рівень занять» - «проявляє професійну ерудицію», «пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців»; в III розділі «Ставлення до здобувачів вищої освіти» - «вимогливість, наполегливість», «охайність, зовнішній вигляд», «доброчесність».

Меншими балами (мінімальні відсотки за балом 5) в I розділі оцінені критерії: «може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни», «слідкує за реакцією аудиторії», «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; в II розділі – «наводить науково-обґрунтовані аргументи»; в III розділі – «зрозумілі й оприлюднені критерії виставляння оцінок».

Таблиця 4 – Оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти в 2 семестрі 2020-2021 навч. року (у відсотках)

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
I. Методичний рівень занять (середнє значення)		72,3	13,3	8,7	5,3	0,4
1	Викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій	75,4	10,3	8,7	5,6	0
2	Дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, виокремлює важливі моменти	73,0	14,3	6,3	4,8	1,6
3	Може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни	73,8	10,3	9,5	6,3	0
4	Слідкує за реакцією аудиторії	73,0	12,7	9,5	4,8	0
5	Ставить питання і мотивує до дискусії	75,4	11,1	8,7	4,8	0
6	Використовує сучасні педагогічні методи (майстер-класи, навчальні дискусії, мозковий штурм, тренінги, ділові ігри тощо)	69,8	15,1	8,7	6,3	0

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
7	Дотримується оптимального темпу викладення матеріалу	73,0	12,7	7,9	4,8	1,6
8	Використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)	73,8	12,7	8,7	4,8	0
9	Якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на освітньому порталі	71,4	13,5	8,7	6,3	0
10	Спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни	69,0	17,5	8,7	4,8	0
11	Використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)	67,5	16,7	9,5	5,6	0,8
II. Теоретичний рівень занять (середнє значення)		73,7	12,5	7,6	6,0	0,2
1	Викладач на першому занятті чітко та зрозуміло пояснив які знання та компетентності я здобуду, розподіл балів, умови складання та перескладання заліку/екзамену та інше	81,0	5,6	8,7	4,8	0
2	Знайомить з останніми досягненнями науки	66,7	19,0	7,1	7,1	0
3	Наводить науково-обґрунтовані аргументи	75,4	10,3	7,1	6,3	0,8
4	Пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців	71,4	15,9	6,3	6,3	0
5	Організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)	73,8	11,9	8,7	5,6	0
III. Ставлення до здобувачів вищої освіти (середнє значення)		75,1	11,2	8,2	5,1	0,5
1	Доброзичливість і тактовність, толерантність	78,6	7,9	7,9	4,8	0,8
2	Пунктуальність, організованість	73,0	13,5	7,9	4,8	0,8
3	Вимогливість, наполегливість	70,6	15,1	8,7	5,6	0
4	Зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти	72,2	12,7	9,5	5,6	0
5	Прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання	78,6	6,3	9,5	4,8	0,8
6	Доступність та легкість зв'язку з викладачем	73,8	13,5	7,1	4,8	0,8
7	Доброчесність	78,6	9,5	6,3	5,6	0

Аналіз таблиці 4 показує, що респондентами в 2 семестрі 2020-2021 навч. року найвищими балами (максимальні відсотки за балом 5) оцінені в I розділі «Методичний рівень знань» наступні критерії якості: «викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій», «ставить питання і мотивує до дискусії»; в II розділі «Теоретичний рівень занять» - «викладач на першому занятті чітко та зрозуміло пояснив які знання та компетентності я здобуду, розподіл балів, умови складання та перескладання заліку/екзамену та інше», «Наводить науково-обґрунтовані аргументи»; в III розділі «Ставлення до здобувачів вищої освіти» - «доброзичливість і тактовність, толерантність», «прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання», «доброчесність».

Меншими балами (мінімальні відсотки за балом 5) в I розділі оцінені критерії: «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; в II розділі – «знайомить з останніми досягненнями науки»; в III розділі – «вимогливість, наполегливість», «зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти».

Загальні враження (задоволення) респондентів від вивчення навчальних дисциплін **2 семестру 2020-2021 навч. року** залишені тільки позитивні.

Рекомендацій щодо покращення якості викладання науково-педагогічними працівниками від респондентів не надійшли.

Висновки

У загальному підсумку необхідно зазначити, що рівень задоволеності здобувачів навчанням на ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня освіти утримується на достатньо високому рівні, більш ніж 70% показників представлених у табл. 1 оцінені найвищими балами. Якщо проаналізувати представлену тенденцію у відповідності до курсів, то стає зрозумілим, що висхідна динаміка простежується з 2-го до 4-го курсів, скоріш за все це обумовлено збільшенням кількості обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки у порівнянні з першими курсами навчаннями. У відповідності до цього вбачається необхідність детального представлення та пояснення студентам перших курсів структурно-логічної послідовності освітніх компонентів ОПП та взаємозв'язку між циклом дисциплін загальної та професійної підготовки.

Серед показників, які визначені неперіоритетними є: «використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)», «доброзичливе ставлення співробітників деканату», «співвідношення теоретичної і практичної частини», «організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)», «доброзичливе ставлення співробітників кафедри». Задля підтримки якісного рівня впровадження ОПП «Екологія» та підвищення рівня за даними показниками пропонується:

- врахувати пропозиції здобувачів по створенню комфортного доброзичливого середовища в рамках впровадження студоцентрованого освітнього процесу;
- впроваджувати інтерактивні методи при викладанні дисциплін для підвищення рівня зацікавленості та сприйняття матеріалу; наводити конкретні приклади, які базуються на останніх наукових розробках та методиках;
- в контексті студоцентрованого підходу формувати персональний фасилітований підхід до здобувачів вищої освіти, який базується на принципах прозорого оцінювання, доброзичливості, тактовності, толерантності, справедливості, дотриманні принципів академічної доброчесності, формуванні мотивації та зацікавленості у студентів тощо;
- підвищувати рівень залученості здобувачів до наукових і практичних заходів: конференцій, тренінгів, дискусій, зустрічей з професіоналами-практиками; розширити практику відвідування профільних підприємств, установ та організацій, переліку баз проходження виробничої практики, партнерської співпраці тощо.

Аналіз анкетного опитування показав, що здобувачі вищої освіти в цілому задоволені рівнем викладання дисциплін, за усередненим підсумком рівень оцінки за критеріями «Методичний рівень занять», «Теоретичний рівень занять», «Ставлення до здобувачів вищої освіти» в узагальненому підсумку становить $\geq 85\%$ (сума оцінок «5» та «4»).

Гарант ОПП «Екологія»
за першим (бакалаврським)
рівнем освіти, к.с.-г.н.,
старший викладач

Вікторія СКИБА

Завідувачка відділу МЯОД
ТДАТУ, к.т.н., доцент

Радміла СКЛЯР